

BF - Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire

Določen rok za dokončanje višješolskega študija gozdarstva

Kot je znano, že nekaj let ni več višješolskega študija gozdarstva, nadomestil ga je triletni visokošolski strokovni študij. Absolventom višješolskega študija je bila dana možnost, da še končajo ta študij ali pa nadaljujejo s študijem na visokošolski strokovni ravni. Zakon pa ni izrecno določal, do kdaj je še mogoče končati višješolski študij. To pa je zelo pomembno tudi za okoli 120 absolventov višješolskega študija gozdarstva, med njimi največ izrednih, ki so zaposleni kot revirni gozdarji na Zavodu za gozdove Slovenije. Biotehniška fakulteta se je že pred skoraj dvema letoma odločila, da bo izdajala višješolske diplome do 30. septembra 2002. Letos poleti pa je Državni zbor RS sprejel dopolnitve zakona o visokem šolstvu, s katerimi je določil 30. september 2002 kot zadnji rok, do katerega je mogoče diplomirati na nekdanjem višješolskem študiju.

Veliko zanimanje za gozdarski študij

Tudi v novem študijskem letu je zanimanje za gozdarski študij veliko. Na univerzitetnem študiju gozdarstva je bilo razpisanih 40 mest, prijavilo pa se je 72 kandidatov. Vlada RS je vpis omejila na 40 in prav toliko kandidatov je bilo na študij tudi sprejeto. Še večje pa je zanimanje za visokošolski strokovni študij, za katerega je bilo razpisanih 45 mest. Prijavilo se je 177 kandidatov, vpisna služba univerze pa je na koncu odobrila vpis 49 kandidatom.

Iztok Winkler

Iz domače in tuje prakse

Gozd in gozdarstvo v političnih programih slovenskih parlamentarnih strank

Jože KOZJEK*

UVOD

Nova politična oblast, ki je bila izvoljena 15. oktobra 2000, je dobila končno podobo. Razmerje strankarskih sil v parlamentu in koaliciji je razporejeno, dolžnosti in naloge, ki čakajo politike, so številne in zahtevne. Obenem pa slovenska javnost opazuje urenjevanje tistega, kar so posamezne stranke obljubljale v predvolilni kampanji. Tisti, ki se ukvarjamo z gozdovi in gozdarstvom, pa smo bili najbrž pozorni predvsem na področje, ki nam je domače, in tako ocenjevali realnost izvedbe oz. samo vsebino političnih obljub, ki neposredno ali posredno zadevajo slovenske gozdove in gozdarstvo.

Članek poskuša pregledno in izčrpno prikazati mesto, vrsto in značaj političnih obljub, ki se predvsem neposredno navezujejo na slovenske gozdove in goz-

darstvo v veljavnih političnih programih strank, ki so po volitvah zasedle parlament.

Članek je pravzaprav vsebinsko dopolnjena seminarska naloga z istoimenskim naslovom pri predmetu gozdarska politika visokošolskega strokovnega študija gozdarstva na Biotehniški fakulteti.

OBRAVNAVANE POLITIČNE STRANKE

Članek obravnava vlogo gozda in gozdarstva v političnih programih slovenskih parlamentarnih strank, ki so na volitvah 15. 10. 2000 zasedle naslednje število poslanskih mest: Liberalna demokracija Slovenije (LDS) 34, Socialdemokratska stranka Slovenije (SDS) 14, Združena lista socialnih demokratov (ZLS) 11, SLS+SKD Slovenska ljudska stranka 9, Nova Slovenija (NSi) 8, Slovenska nacionalna stranka (SNS) 4, Stranka upokojenecv Slovenije (DeSUS) 4 in Stranka mladih Slovenije (SMS) ravno tako 4.

* J. K., Turnšče 3, 1233 Dob pri Domžalah, SLO

METODOLOGIJA ZA PRIKAZ VLOGE GOZDA V POLITIČNIH PROGRAMIH

Metodologija za prikaz vloge gozda in gozdarstva v političnih programih slovenskih parlamentarnih strank temelji najprej na vsebinski predstavitvi umeščenosti gozda in gozdarstva v posameznih programih in v nadaljevanju na analizi programov. Za analizo političnih programov sem izbral štiri kriterije: prisotnost vsebinskih področij iz gozdarstva, zastopanost posameznih funkcij gozdov, ki so trenutno uveljavljene, posrednost ali neposrednost pri vključevanju gozdov in gozdarstva v politične programe ter konkretnost oz. splošnost pri navajanju gozdov in gozdarstva. Vse štiri predstavitve po navedenih primerjalnih kriterijih so prikazane v preglednicah, ki jih dopolnjujejo komentarji.

VSEBINSKI POGLED UMEŠČENOSTI GOZDA IN GOZDARSTVA V POSAMEZNIH PROGRAMIH

Politični program LDS

LDS se v svojem političnem programu loteva področja kmetijstva in varstva okolja, kjer so v daljšem obsegu obdelani tudi gozdarstvo in gozdovi, in sicer zelo strokovno in v največjem obsegu glede na politične programe ostalih parlamentarnih strank.

Prvič omenja politični program gozdarstvo pod poglavjem V Evropo s stabilno, kakovostno in poceni pridelano hrano, in sicer v navezavi s sprejetim Programom razvoja slovenskih gozdov, ki predstavlja osnovo in izhodišče za ureditev statusa gozdarstva in lovstva, kar navaja v nadaljevanju. Dalje opozarja na zagotovitev takšnega razvoja, da bo gozdarstvo pripravljeno na vključitev v Evropsko unijo in da bo tudi potem sposobno izvajati učinkovito gozdarsko politiko.

Poglavje Narave nismo dobili v dar od staršev, ampak smo si jo izposodili od otrok začenja LDS z obljubo, da si bo prizadevala na področju gozdarstva uveljaviti takšno razvojno politiko, ki bo čim manj dodatno obremenjevala okolje. V nadaljevanju programa izpostavlja pomen pravnega varstva območij z vodnimi zajetji kot prednostno nalogo v prihodnjih letih. Območja z vodnimi zajetji pa se v večinskem deležu navezujejo na gozd in s tem na varovanje gozda.

V skladu z interesi in pričakovanji lokalnega prebivalstva je potrebno na področju varovanja narave sprejeti ustrezen zakon, ki pa je za razliko od časa, ko je bil program napisan (leto 1998), danes že v veljavi pod imenom Zakon o ohranjanju narave. Zakon se v veliki meri navezuje tudi na gozdna in gozdnata območja v smislu njihovega ohranjanja. Ohranjanje pester in

bogate biotske raznovrstnosti Slovenije je v največji meri odvisno od gozdov, kjer se naravne vrednote v največjem deležu tudi nahajajo. Na tej podlagi obljublja LDS v svojem programu prizadevanje za usklajeno gospodarjenje z vsemi naravnimi viri, vključno z gozdovi. Zadnji trije odstavki v obravnavanem poglavju so v celoti posvečeni gozdovom in gozdarstvu, in sicer v obliki zavzemanja za sonaravno gospodarjenje z gozdovi. Usmerjanje in razvoj gozdov naj ostane v pristojnosti Zavoda za gozdove Slovenije, prav tako tudi lov in gospodarjenje z divjadjo, medtem ko naj se operativno-finančne naloge postopoma prenesejo na posamezna lovišča.

Politični program SDS

Gozd in gozdarstvo imata v političnem programu SDS pod poglavjem Kmetijstvo, gozd in prehrana pomembno mesto, saj se tekst veže nanju kar sedemkrat. V primerjavi z ostalimi političnimi programi igra gozdarstvo v programu SDS očitno pomembno vlogo, kar je razvidno tudi iz zelo konkretnih ciljev, za katere se zavzema SDS: gozdarstvo kot vir ohranjanja in povečevanja zaposlenosti na podeželju, zložba gozdnih zemljišč kot krepitev ekonomskega smotra pri zasebnem gospodarjenju z gozdom, kreditiranje nakupa ali najema gozdnih zemljišč za družinske kmetije, vzpodbujanje zasebnih gozdarskih podjetij in obrtništva na podeželju na temelju izrabe obilnih lesnih surovin in nazadnje omogočanje pogodbenega izvajalskega in podizvajalskega dela v gozdovih, s katerimi gospodari Sklad kmetijskih zemljišč.

Posredno se politični program SDS dotika gozda in gozdarstva pod poglavjem Urejanje prostora in varstvo okolja, v odstavku, ko navaja upoštevanje prizadevanja za dosego trajnostnega razvoja, kar je vedno bolj aktualno tudi na področju gozdarstva. Logični posledici, ki ju navaja tekst v nadaljevanju, sta posvečanje skrbi uporabi alternativnih obnovljivih virov, med katere v Sloveniji v prvi vrsti sodi gozd oz. les, in pa prizadevanje za ohranjanje biotske raznovrstnosti kot posebej dragocene oblike naravnega bogastva Slovenije.

Politični program ZLSD

Gozd je v političnem programu ZLSD pod poglavje Človek, narava in okolje direktno, a zelo splošno omenjen dvakrat. Prvič v kontekstu posledic onesnaževanja okolja, kar se odraža tudi v propadanju gozdov. Indirektno se vsebina poglavja navezuje na gozd tudi v smislu njegovega izkoriščanja kot obnovljivega vira energije, pri čemer je potrebno upoštevati okoljevarstvene omejitve.

Poglavje Kmetijstvo in podeželje se gozdov in gozdarstva neposredno ne dotika. Stranka se s programom zavzema za zložbo kmetijskih zemljišč, kar je predvsem iz ekonomskega vidika smotno tudi pri drobni gozdni posesti. Prispevek k stabilizaciji ekonomskega položaja kmeta na Slovenskem so tudi dopolnilne dejavnosti, med katere sodi tudi izkoriščanje gozdnih dobrin, predvsem lesa, kar pa direktno v programu ni omenjeno.

Politični program SLS+SKD

Kljub temu da naj bi stranka SLS+SKD že po svoji osnovni naravnosti in svojem izvoru (nekdanj Slovenska kmečka stranka in zatem Slovenska ljudska stranka - "stranka slovenskega podeželja") svojo pozornost posebej posvečala slovenskemu kmetu, kmetijstvu in podeželju, pri čemer imata pomembno mesto tudi gozd in gozdarstvo, sta ravno gozd in gozdarstvo v trenutnem političnem programu v primerjavi z ostalimi programi strank obdelana zelo skromno in posplošeno.

Program se prvič gozdarstva zgolj dotakne v poglavju Socialno-tržni gospodarski sistem na prehodu v postindustrijsko družbo in Evropsko unijo pod točko Kmetijstvo, gozdarstvo in podeželje, in sicer v obliki ugotovitve, da je individualno-družinsko kmetijstvo skupaj z gozdarstvom največji porabnik prostora in tako odločilno vpliva na podobo kulturne in naravne krajine.

Drugič se v poglavju Zdravstvo pod točko Odgovornost program na posreden način dotika gozdov v stavku: "Država je soodgovorna za varstvo okolja, da bo zdravo in prijazno človeku." K okolju pa v slovenskem prostoru nedvomno v največji meri sodi tudi gozd, torej je država soodgovorna tudi za gozdove, da bodo zdravi in človeku prijazni.

Tretjič stranka SLS+SKD v poglavju Varovanje okolja, naravne in kulturne dediščine pod točko Okolje omenja zaščito okolja ter naravnih virov, kamor bi lahko prišleli tudi gozdne površine in vse vire, ki izhajajo iz njega. Dalje tekst pod isto točko navaja tudi umiranje gozdov kot možno posledico onesnaževanja okolja, ki jo je potrebno preučiti in postopoma odpraviti s pomočjo sanacijskih aktivnosti in velikih sredstev.

Politični program NSi

NSi v svojem političnem programu obravnava slovenske gozdove v poglavju Kmetijstvo, kjer do njih zavzame stališče v dveh različnih situacijah, ki se navezujeta predvsem na lastništvo gozdne posesti.

Prvič stranka podpira zasebno lastništvo gozdov ob doslednem upoštevanju zakonodaje ne glede na pore-

klo ali izvor lastništva.

Drugič pa stranka meni, da sodijo v last države izključno le tista gozdna območja, ki so bodisi zakonsko zaščiteni ali pa so naravni rezervati.

Stališče stranke v zvezi s slovenskimi gozdovi v omenjenem kontekstu je jasno, vendar pa je v tem obsegu v primerjavi s programi ostalih strank zajeto le eno področje gozdov in gozdarstva, kar pa je mogoče pojasniti z zelo kratkim obstojem stranke (ustanovitev 15. 4. 2000).

Politični program SNS

Politični program SNS poseveča pozornost slovenskim gozdom na treh mestih. Prvič na posreden način v poglavju Racionalno gospodarjenje z naravnimi viri in dobrinami, ko omenja obnovljive naravne vire v smisluumnega gospodarjenja z njimi in njihove revitalizacije. V tem kontekstu lahko med obnovljive naravne vire štejeemo tudi gozd, čeprav velja tu omeniti zelo posplošeno in nekonkretno obliko pozornosti do obnovljivih naravnih virov oz. v našem primeru gozdov. Kljub temu v tem smislu stranka obljublja podporo.

Drugič se v poglavju Ekološka usmeritev in kontrola gospodarstva pojavljajo gozdovi v smislu največjega naravnega bogastva Slovenije, kar po mnenju stranke SNS predvsem zaradi krepitve socialne funkcije gozdov narekuje lastništvo države nad gozdovi. Navedeno poglavje vključuje tudi zahtevo, da se specifični biotopi, ki jih gozd nedvomno v največji meri tudi vsebuje, zaščitijo.

Program SNS tako vsebuje vrsto odnosov med gozdom in človekom, med gozdno posestjo in lastnikom, iz česar je razviden pozitiven odnos in pozornost do gozda, predvsem kot izstopajoče naravne vrednote v Sloveniji.

Politični program DeSUS

DeSUS neposredno gozda in gozdarstva ne vključuje v nobenega izmed poglavij svojega političnega programa. V publikaciji 4. kongres DeSUS je v obsežnem uvodu predsednika stranke g. Jožeta Globočnika omenjen gozd v smislu procesa denacionalizacije, pri čemer dajejo podporo t. i. predlogu g. Bavčarja, ker onemogoča fizično vračanje gozdov v večjih kompleksih.

Politični program SMS

Ker kljub obljubi predstavnika SMS, da mi pošljejo svoj politični program, nisem prejel njihovega programa, ne morem povzeti vsebine njihovega programa v zvezi

Preglednica 1: Medsebojna primerjava različnih vsebinskih področij v zvezi z gozdovi in gozdarstvom v političnih programih

Vsebinska področja v zvezi z gozdovi in gozdarstvom	Politične stranke									
	Skupaj	LDS	SDS	ZLSD	SLS+SKD	NSi	SNS	DeSUS	SMS	
Skupaj		5	5	2	2	1	3	0		..
Javna gozdarska služba	1	•								..
Sofinanciranje gozd. dejavnosti	2	•	•							..
Gozdarstvo kot dopoln. dejavnost	1		•							..
Posest. razmere in lastništvo gozdov	3		•			•	•			..
Gozd kot nacion. naravna vrednota	3	•			•		•			..
Gozd kot vir surovin in energije	2			•			•			..
Umiranje gozdov	3		•	•	•					..
Zasebna gozdarska podjetja	1		•							..
Slovensko gozdarstvo in EU	1	•								..
Lovstvo	1	•								..

.. - ni podatkov

z gozdovi in gozdarstvom. Lahko pa povem, da sem ob osebnem kontaktu z enim od članov stranke izvedel, da je področje gozdarstva v njihovem političnem programu zastopano zelo skromno ali pa ga morda sploh ni.

ANALIZA VSEBINSKIH PODROČIJ V ZVEZI Z GOZDOVI IN GOZDARSTVOM V POLITIČNIH PROGRAMIH

Iz preglednice je razvidno, da sta LDS in SDS stranki, ki najširše zajemata področje gozdov in gozdarstva (oba programa se gozdarstva dotakneta petkrat). Nekoliko ožje (trikrat) obravnava gozdarstvo SNS, medtem ko ZLSD, SLS+SKD (dvakrat) in NSi (enkrat) omenjajo gozdove in gozdarstvo v manjšem obsegu. Stranki DeSUS in SMS gozdov in gozdarstva neposredno ne omenjata.

Glede pogostnosti pojavljanja različnih vsebinskih področij v zvezi z gozdovi in gozdarstvom pa iz preglednice opazimo, da prevladujejo zadeve (omenjene v treh programih) v zvezi s posestnimi razmerami in lastništvom gozdov v Sloveniji (SDS, NSi in SNS), z gozdom kot nacionalno naravno vrednoto, z njegovim varovanjem, z ekološko vrednostjo in stabilnostjo (LDS, SLS+SKD in SNS) in z umiranjem gozdov (SDS, ZLSD in SLS+SKD). V dveh programih se navaja sofinanciranje gozdarskih dejavnosti s strani države (LDS in SDS) in gozd kot naravni vir surovin in energije (ZLSD in SNS). Enkrat pa so omenjeni naslednji sklopi: javna gozdarska služba (LDS), gozdarstvo kot dopolnilna dejavnost slovenskih kmetij ali vir dodatne zaposlitve (SDS), zasebna gozdarska podjetja (SDS), slovensko gozdarstvo in Evropska unija ter lovstvo, ki ju vključuje le LDS.

ZASTOPANOST GOZDA PO FUNKCIJAH GOZDOV V POLITIČNIH PROGRAMIH

Iz preglednice 2 je razvidno, da se največ različnih funkcij gozdov dotika politični program SNS

(sedem funkcij), nekaj manj programi LDS (pet), SDS in SLS+SKD (oba štiri). Ostale stranke v svoj program vključujejo funkcije gozdov v manjšem obsegu, in sicer ZLSD tri funkcije, NSi dve, stranki DeSUS in SMS pa neposredno v svojem političnem programu ne navajata nobene izmed funkcij gozdov. Pri seštevkih posameznih funkcij gozdov, na katere se navezujejo politični programi, opazimo, da so najbolj "popularne" biotopska funkcija, ki je omenjena šestkrat (v programih LDS, SDS, ZLSD, SLS+SKD, NSi in SNS) ter dediščinsko varstvena (LDS, SDS, SLS+SKD, NSi in SNS) in lesnoproizvodna funkcija (LDS, SDS, ZLSD, SLS+SKD in SNS), ki sta omenjeni petkrat. Na higiensko-zdravstveno funkcijo se politični programi navezujejo štirikrat (LDS, ZLSD, SLS+SKD in SNS). Po enkrat so pri vseh programih skupaj omenjene hidrološka (LDS), rekreacijska (SNS), turistična (SDS), poučna (SNS) in lovnogospodarska funkcija gozda (LDS). Varovalne, klimatske, zaščitne, obrambne, estetske in nabiralniške funkcije ne omenja noben veljaven politični program.

NEPOSREDNO IN POSREDNO TER SPLOŠNO IN KONKRETNO NAVAJANJE GOZDARSTVA V POLITIČNIH PROGRAMIH

Analiza političnih programov s pomočjo preglednice 3 nam pokaže, da stranke LDS, SDS in NSi gozdove in gozdarstvo večkrat omenjajo neposredno (LDS 5-krat od skupaj 7-krat, SDS 5-krat od skupaj 8-krat in NSi 2-krat od skupaj 2-krat), medtem ko stranki ZLSD in SNS večkrat gozdove in gozdarstvo omenjata posredno (ZLSD 4-krat od skupaj 4-krat in SNS 4-krat od skupaj 5-krat). Stranka SLS+SKD dvakrat omenja gozdove in gozdarstvo neposredno in dvakrat posredno, medtem ko stranka DeSUS gozdov in gozdarstva sploh ne omenja, za SMS pa ni podatkov. Seštevek

Preglednica 2: Prisotnost gozda v političnih programih po funkcijah gozdov (črna pika v okencu pomeni prisotnost funkcije gozda v programu)

Funkcije gozdov		Politične stranke								
		Skupaj	LDS	SDS	ZLSD	SLS+SKD	NSi	SNS	DeSUS	SMS
Skupaj			6	4	3	4	2	7	0	..
Ekološke funkcije	Varovalna	0								..
	Hidrološka	1	•							..
	Biotopska	6	•	•	•	•	•	•		..
	Klimatska	0								..
Socialne funkcije	Higien.-zdravstv.	0								..
	Zaščitna	4	•		•	•		•		..
	Obrambna	0								..
	Rekreacijska	1						•		..
	Turistična	1		•						..
	Poučna	1						•		..
	Raziskovalna	1						•		..
	Dedišč.-varstv.	5	•	•		•	•	•		..
	Estetska	0								..
Proizvodne funkcije	Lesnoproizvod.	5	•	•	•	•		•		..
	Nabiralniška	0								..
	Lovnogospod.	1	•							..

.. - ni podatkov

Preglednica 3: Neposredno in posredno ter splošno in konkretno navajanje gozdarstva v političnih programih

Način navajanja gozdarstva v političnih programih	Politične stranke								
	Skupaj	LDS	SDS	ZLSD	SLS+SKD	NSi	SNS	DeSUS	SMS
Neposredno navajanje	15	5	5	0	2	2	1	0	..
Posredno navajanje	15	2	3	4	2	0	4	0	..
Skupaj	30	7	8	4	4	2	5	0	..
Splošno navajanje	10	5	5	4	3	1	2	0	..
Konkretno navajanje	20	2	3	0	1	1	3	0	..
Skupaj	30	7	8	4	4	2	5	0	..

.. - ni podatkov

neposrednih in posrednih omemb gozdov in gozdarstva pa nam ne pokaže razlik, saj je neposrednih omemb 15, posrednih pa prav toliko.

Medsebojna primerjava med splošnim in konkretnim navajanjem gozdov in gozdarstva pa nam pokaže, da polovica programov večkrat navaja gozdove in gozdarstvo na splošno (LDS 5-krat od skupaj 7-krat, SDS 5-krat od skupaj 8-krat, ZLSD 4-krat od skupaj 4-krat in SLS+SKD 3-krat od skupaj 4-krat). SNS navaja gozdove in gozdarstvo konkretno 3-krat od skupaj 5-krat, NSi pa jih enkrat omenja na splošno in enkrat konkretno. DeSUS gozdov in gozdarstva sploh ne omenja, za SMS pa ni podatkov. Skupni seštevek za splošno in konkretno navajanje pa nam pokaže, da se gozdovi in gozdarstvo 20-krat od skupaj 30-krat navajajo v splošni obliki.

ZAKLJUČEK

V nasprotju s prvotnimi pričakovanji lahko ob izdelani analizi in predstavitvi gozda in gozdarstva v političnih programih slovenskih parlamentarnih strank ocenim, da je zlasti gozdarstvo v političnih programih

dobro obdelano, saj je zajeto na številnih in raznovrstnih področjih. Opozoriti je treba na zanemarjanje nekaterih funkcij gozdov, ki zadovoljujejo predvsem socialne potrebe, ki se stopnjujejo hkrati s širjenjem urbanizacije in naraščanjem onesnaževanja okolja. To so varovalna, klimatska, zaščitna, estetska funkcija gozda, ki jih politični programi ne omenjajo. Usodna slabost za gozdove in gozdarstvo pa utegne biti razmerna skromno programsko prekrivanje oz. ponavljanje določenih problemov, ki posamezno sicer so prisotni v programih, vendar pa celostno gledano ni enotnega oz. skupnega interesa za njihovo reševanje (glej spodnje seštevke pri preglednicah 1 in 2). Poleg tega pa velja omeniti tudi program DeSUS, ki se gozdov in gozdarstva sploh ne dotakne, kar je za parlamentarno stranko slabo, še zlasti če jo primerjamo s SNS s prav tako štirimi sedeži v parlamentu, ki pa ima zlasti gozdove dobro obdelane.

Viri

Veljavni politični programi slovenskih parlamentarnih strank

